

Bildande av Grövelnäsets naturreservat i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplanen, bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Om naturreservatet

Uppgifter	
Namn	Grövelnäset
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2061481
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger 8,5 km norr om Idre i Idre socken
Huvudsaklig karaktär	Äldre tallskog
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Storbo 1:17 >40 Sveaskogs Förvaltnings AB
Rättigheter	Allmän väg 1057 Renskötselrätt

Areal (ha)	Total areal: 193,8 Landareal: 191,1 Produktiv skogsmark: 154,2
------------	--

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som i huvudsak är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda men betespräglade karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt, och under inverkan av renbete.
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall.
- mekaniska åtgärder genomförs för att tillskapa död ved, grova och gamla träd, kådimpregnerade träd och luckor i skogen samt för att reducera gran i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom rimlig tid.
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Grövelnäset består av en äldre brand- och renbetespräglad tallskog med inslag av barrblandskog och lövträd, samt våtmarker av olika slag. Skogen har formats av upprepade skogsbränder, och spåren efter dessa finns i skogsmarken. Tallskogen ger ett ljust intryck med träd i olika generationer, där skogsbrandens betydelse för skogens karaktär med all tydlighet framgår. Delar av skogen ligger fuktigare, i anslutning till våtmarker, bäckar eller de större vattendragen Grövlan och Storån. Skogen innehåller mycket död ved och många naturvårdsintressanta arter. Den synnerligen art- och individrika marksvampförekomsten bidrar starkt till naturvårdsvärdet.

I området finns skyddsvärda arter såsom mosippa, urskogsporing, urskogsticka, taigataggsvamp, goliatmusseron, relikthock och Cholodkovskys bastborre.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Områdets naturvärden är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att skogens brandpräglade kvalitéer ska behållas och utvecklas, vilka, i samverkan med renbetet, utgör kärnan i områdets naturvärden.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - a. befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas,
 - b. enstaka grenar och sly får röjas för att kunna se rågångsmarkeringar,
 - c. skoterlederna får underhållas genom avlägsnande av sly, nedhängande grenar och nedfallna träd,
 - d. för sameby eller medlem i sameby gäller förbud att utan samråd med Länsstyrelsen vidta de åtgärder som förbjudits under punkt 2. Uttag av ved får dock ske utan samråd vid uppförande av eld i området,
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte, använda bekämpningsmedel eller på annat sätt kemiskt påverka områdets miljö eller organismer,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning, med följande undantag:
 - a. enklare konstruktion av naturmaterial får uppföras vid jaktpass,
 - b. uppförande av ny byggnad eller anläggning (exempelvis stängsel) för renskötselns behov är tillåtet efter samråd med Länsstyrelsen,
5. bygga om, bygga till eller förändra befintlig byggnad eller anläggning,
6. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer med följande undantag:
 - a. enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk är tillåten,
7. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - a. uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin är tillåtet med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - b. för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
 - c. körning är tillåtet i samband med underhåll av renskötselanläggning, arbete med renskötsel, bevakning eller drivning av renar, samling av renar inför omedelbart förestående märkning, slakt eller

- flyttning samt för renskötarnas försörjning med livsmedel och andra dagligvaror i direkt samband med renskötsel,
8. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka eller samla djur till vissa platser, med följande undantag:
- utfodring av ren
 - saltsten får sättas upp,
 - den urtagna räntan från älg, rådjur och andra jaktbara arter får lämnas,
 - småfåglar får utfodras.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. sprida kalk,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

- utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, anordningar och andra anläggningar för friluftslivets behov enligt beslutskartan, bilaga 1 och skötselkartan, bilaga 2,
- skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning och/eller genom att på mekanisk väg tillskapa död ved, grova och gamla träd, kådimpregnerade träd och luckor i skogen samt reducera gran. Naturvårdsbränningar får endast utföras efter samråd med berörd sameby,
- borttagande av äldre granar som förberedande åtgärd inför bränning, eller för att friställa särskilt värdefulla tallar eller aspar,
- borttagande av invasiva arter eller för området främmande arter,
- naturvårdande återställningsåtgärder i vattendragen som berör strandzonen inom naturreservatet,
- undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

Samtliga större åtgärder som utförs i reservatet bör föregås av information till berörd sameby för att undvika att störning av ren sker.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - a. mindre, löst liggande grenar och kvistar får samlas in i syfte att göra upp eld,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - a. körning i samband med transport av sjuka personer till läkare eller sjukvårdsanstalt eller i andra jämförliga trängande fall är tillåtet,

Slutligen är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter), med följande undantag:
 - a. insamling av bottenfauna får ske
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för utövande av de rättigheter som följer av renskötselrätt i området.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på beslutskartan. Med normalt underhåll avses sådana åtgärder som syftar till att upprätthålla anläggningarna i dagens utformning, utbredning och funktion.

Samebyns rätt till husbehovsvirke

Idre Nya sameby har med stöd av Kungliga brev från 1889 och 1890 rätt att inom åretruntmarkerna ta "torrskog, vindfällen samt björk och kortväxta, till timmer ej dugliga, barrträd till husbehovsvirke till bränsle, slöjd eller byggnation".

För att lösa problemet med att sådant uttag kan skada naturvärden och stå i strid med reservatsbestämmelserna har Naturvårdsverket träffat en överenskommelse med Sveaskog som innebär att "erforderlig virkesmängd" levereras till dem som har rätten enligt Kungabreven.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A7 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet "skador" inte tolkas lika strikt som "märken". Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift B2 förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla skötselåtgärder i form av naturvårdsbränning. I begreppet innefattas förberedande åtgärder såsom borttagande av mindre granar eller gränssäkrande åtgärder, t.ex. anläggande av mineraljordssträngar eller borttagande av vissa träd som utgör en säkerhetsrisk längs gränsen.

Föreskrift B5 syftar till att möjliggöra åtgärder inom strandzonen vid eventuella arbeten med återställning efter flottledspåverkan. Exempelvis kan block som lagts upp längs stranden vara angeläget att återföra till vattendraget.

I föreskrift C3 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftslivsvärden

Grövelnäset kallas den landtunga som sammanflödet mellan Storån och Grövlan omgärdar. Här möter en märklig natur med en zon av högstammig

granskog längs vattendragen och där innanför en slätt med karg tallskog. Från slätten höjer sig terrängen successivt norrut, och en något växtligare, men fortfarande helt talldominerad gammelskog tar vid. Några vackra småtjärnar med anslutande våtmarker finns insprängda i skogen. Renbetet är en viktig ekologisk faktor som positivt bidrar till naturvärdet.

Skogen har en synnerligen art- och individrik förekomst av sällsynta och krävande marksvampar. Tillgången på lågor och torrträd skapar även goda förutsättning för den döda vedens mångfald i form av vedsvampar, lavar och skalbaggar.

Grövelnäset utgör ett sedan länge uppskattat och frekventerat besöksmål för främst fiskare, men även för annan allmänhet som nyttjar de närbelägna anlagda ställplatserna för husvagn eller husbil som finns längs Storån. Vintertid utgör området en ledknut där skoterlederna mellan respektive Idre–Grövelsjön och Idre–Foskros sammanstrålar.

Planeringsbakgrund

- Såväl Grövlan som Storån utgör **riksintresse** för det rörliga friluftslivet enligt miljöbalken 3 kap. 6 §, Storån även för naturvården enligt samma paragraf. Området ingår även i riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt miljöbalken 4 kap. 1 och 2 §§. Enligt miljöbalken 4 kap. 6 § omfattas vattnen även av riksintresse skyddade vattendrag. Grövelnäset berörs inte av något av rennäringens riksintressen.
- I **översiktsplanen** för Älvdalens kommun (antagen 2019-02-12) ingår Grövelnäset i ett större utpekade område betecknat ”natur- och rekreationssområde” omfattande fjällvärlden norr om Idre. Området ingår även i det som där kallas för ”natur- och rekreationssamband” som sträcker sig från Idre tätort och rakt norrut.
- Storåns vattenyta, som gränsar dikt an mot naturreservatet, ingår i **Natura 2000**-området Storån-Österdalälven (SE620005)
- Ett permanent skydd av Grövelnäset medför ett bidrag till uppfyllandet av miljömålen *Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.
- Kulturlämningar med särskilda skydd saknas.
- Den pågående markanvändningen är jakt och fiske.

Ärendets handläggning

Grövelnäsets naturvärden har varit kända genom det Domänreservat som bildades 1946 av fyra hektar omfattande näsets yttersta del.

Inom ramen för ÅGP (Åtgärdsprogram för hotade arter) inventerades under 2016 de övre (norra) delarna av Olof Hedgren som fann betydande värden i

framför allt skalbaggsfaunan. Detta påtalades för Sveaskog så att hänsyn kunde tas vid skogliga ingrepp i området.

I samband med planering inför avverkning 2017 i de nedre delarna mot Storån uppmärksammade Sveaskog att flera rika förekomster med mosippa fanns i området för vilka hänsynsytor avsattes.

I september 2018 besökte ideell naturvård avverkningsområdet och kunde belägga en förekomst av marksvampar som var mycket anmärkningsvärd varvid man kontaktade Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen upplysningsvis i ärendet. Därefter följde en tid med omfattande diskussioner om områdets naturvärden och huruvida de kunde bevaras inom ramen för ett hänsynstagande i skogsbrukandet.

Grövelnäsets naturvärden bekräftades därefter i samband med den inventering av skyddsvärd skog inom det fjällnära området som initierades av Naturvårdsverket i juni 2020. Inventeringsuppdraget var ett led i den pågående skogsutredningen.

I samband med ett regeringsuppdrag 2022 att skydda ytterligare fjällnära skogar på Sveaskogs mark föreslogs och godkändes Grövelnäset för skydd. Ersättning till Sveaskog har inte utgått, och markägandet kvarstår hos Sveaskog.

Förslaget till beslut och skötselplan skickades 2024-01-12 på remiss till berörda sakägare, myndigheter, Älvdalens kommun samt ideella föreningar.

Förslaget skickades enligt gällande konsultationsordning även till Idre Nya sameby, Sametinget och Svenska Samers Riksförbund.

Följande synpunkter har inkommit:

Sametinget meddelar att man avstår konsultation och yttrande. **Svenska Samers Riksförbund** har inte begärt konsultation, men anser sannolikt att den hantering som har varit kring tidigare snarlikt beslut för annat reservat är tillfyllest. **Idre Nya sameby** har muntligen vid möte framfört ett antal synpunkter kring beslutets hantering av renskötselfrågor. Länsstyrelsen har gjort erforderliga justeringar. **Älvdalens kommun** har inte besvarat remissen specifikt men har tidigare meddelat att man inte har några synpunkter på förslaget i och med att det har behandlats inom Älvdalsdelegationen. **Sveriges Geologiska Undersökning** meddelar att man avstår yttrande.

Skogsstyrelsen skriver att man ”ser positivt på att naturvärden och rekreativvärden i det aktuella området skyddas långsiktigt och tillstyrker naturreservatets förslag till beslut och dess skötselplan.”

SOND (Snöskoterområde Norra Dalarna) ”har inget att erinra angående reservatsbildningen så länge som skoterlederna inte berörs av förändringar.

Trafikverket anser att normal drift- och underhållsåtgärder av våra statliga vägar och järnvägar ska kunna ske utan särskilda restriktioner. Likaså åtgärder som krävs akut för att upprätthålla *trafiksäkerheten*, t.ex. vid översvämningar och stormar. Med normal drift- och underhållsåtgärd menas att kontinuerligt hålla väg i användbart skick för trafiken och att avhjälpa brister som äventyrar trafiksäkerhet och bärighet och beständighet. Drift-åtgärder är kortsiktiga, och innefattar exempelvis snöröjning och halkbekämpning men även borttagning av vegetation och sly inom vägområdet för väg. Med *underhållsåtgärder* menas långsiktiga åtgärder som syftar till att upprätthålla och återställa vägens tillstånd, stadga och beständighet för avsedd trafik som till exempel beläggningsarbeten, bärighetsåtgärder, åtgärda sättningar, dikesrensning, byten/rensning/renovering av vägtrummor, brunnar och dräneringsledningar, skötsel av vägmärken och vägutrustning, uppsättning av räcken, och när det förekommer, även underhåll av t ex vägräcken, erosionsskydd, belysning, vägmarkering, viltstängsel, bullerskydd, sidoanläggningar, kantstolpar och sidoområden.

Det är av största vikt att kunna utföra *halkbekämpning* på bästa sätt, för att undvika olyckor som kan medföra personskador men även risk för skador på naturreservatet. Med tanke på den pågående klimatförändringen, med mildare vintrar för stora delar av Sverige, bör driftsansvarig ha möjligheten att ta till bästa möjliga halkbekämpning för att undvika olycka, då områden i Mellansverige kan förväntas få fler perioder med svarthalka på grund av ett mildare vinterväder.

Nya *parkeringsplatser* får inte vara längsgående vägen utan ska vara inom området. Det ska vara ett dike mellan väg och parkeringsyta. Parkeringsytan ska finnas utanför vägens säkerhetszon. Befintliga p-fickor längs statlig väg ska inte användas för reservatets syften, då dessa parkeringsplatser är till för vila för de trafikanter som föras längs vägen. Verksamheten måste ordna egen parkering. Det krävs bygglov, marklov eller tillstånd enligt Väglagen för att anlägga en parkering. I samband med den processen ska utformning och avstånd etc i förhållande till vägen slås fast. Om ny eller ändra anslutning önskas krävs tillstånd från Trafikverket. Detta yttrande utgör inget tillstånd.

Informationsskyltar ska inte vända sig till trafikanter på väg med tanke på trafiksäkerheten. Ev skyltar ska stå på parkeringsytan och utanför säkerhetszonen. Åtgärder inom tillståndspliktig zon kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Om man vill ha reklam så rekommenderar vi vägvisning, vilket söks hos Trafikverket. Om man önskar ett vägmärke, vägvisning, förvarning om parkering etc, så ställs ansökan till Trafikverket.

Länsstyrelsen tar detta i beaktande vid eventuella anvisningar till parkeringsplats. Övriga åtgärder bedöms rymmas inom det generella undantag från föreskrifterna som gäller normalt underhåll av vägar.

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening ”ser med tillfredsställelse att det föreslås bli fortsatt tillåtet att framföra snöskoter inom reservatet. Skoterkörning är en förutsättning för nyttjande av fisket vintertid”.

Man ”förutsätter också att nyttjande av strand för båtuppläggning i förekommande fall fortsatt är tillåtet”. Detta regleras inte i föreskrifterna, och inga kända problem har påtalats i området.

Föreningen ”ser också med tillfredsställelse att undantag föreslås för enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk”. Områdets sjöar har såvitt känt inga särskilda värden kopplade till fiskfaunan, varför generell provning vid tillståndsgivning för utplantering av fisk bör gälla.

Föreningen anser vidare att ”Föreskrift B:5 om ’sakägares skyldighet att tåla intrång’ ... i samband med så kallad ’återställning efter flottledspåverkan’ är en märklig omväg kring sakägares, genom medlemskap i FVOF utövade, rätt till inflytande över fiskevården. Det aktuella reservatsområdet är en känslig föryngringsmiljö för fiskbestånden (framförallt öring) och en mycket viktig tillgång för fiskevården. Eventuella åtgärder bör på inga villkor förekomma utan samarbete med fiskevårdsområdesföreningen.” Länsstyrelsen vill erinra om att vattenområdet ligger utanför naturreservatet och undantaget B5 avser åtgärder som berör strandzonen. Detta undantag införs för att underlätta flottledsåterställning. Eventuella sådana åtgärder genomförs regelmässigt i samverkan med Fiskevårdsområdesföreningen.

Föreningen ”uppskattar också förslaget om generellt undantag för provtagning av bottenfauna (C3). Föreningen samlar årligen in bottenfauna för undersökning enligt svensk och europeisk standard (SS-EN 27-828), som en del av vårt fiskevårds- och miljöarbete. Vi samlar även in flygande vatteninsekter och maginnehåll från fisk. I samtliga fall är våra undersökningar riktade mot vanliga indikatorinsekter. Det är också en del av vår marknadsföring, då de olika kläckningarna presenteras på vår hemsida”.

Föreningen vill också ”påminna om att den i det aktuella höjdläget, anser att gädda bör betraktas som en invasiv art varför risken för att gynna gäddans spridning, mm, bör utredas i samband med till exempel biotopvård, mm, i vatten där andra fiskarter kan påverkas allvarligt (t ex. kan utläggning av block i vissa fall gynna gäddbeståndet). I sammanhanget bör det beaktas att klimatförändringarna beräknas gynna gäddan, på till exempel öringens bekostnad”.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Dess värde för marklevande svampar saknar närmast motstycke i länet. Skogen innehåller även i övrigt ett flertal skyddsvärda miljöer och arter som betingas av dess till delar relativa orördhet. Läget vid Grövlans och Storåns sammanflöde är även av stort värde för friluftslivet. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta området natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara området naturvärden för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose renskötseln, jaktintresset eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka området naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Då delar av reservatet utgörs av tallskog där många av naturvärdena är kopplade till återkommande bränder är det angeläget att föreskrifterna gör naturvårdsbränningar möjliga att utföra. Alla bränningar ska utföras i samråd med berörd sameby så att rennäringen inte missgynnas av åtgärden.

Reservatsföreskrifterna innebär inga inskränkningar i renskötseln och något nämnvärt ökat besöksstryck som kunde innebära störning på renarna kan inte förväntas. Detta, samt att inget skogsbruk kommer att bedrivas, gör att Länsstyrelsen bedömer att naturreservatet gynnar renskötseln.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Uppsättning av saltsten och utfodring av småfågel tillåts, då dessa åtgärder är begränsade och inte bedöms påverka områdets naturvärden eller upplevelsevärden negativt.

Mekaniska åtgärder i tallskog kan vara en skötselmetod i delar som är svåra att säkert begränsa vid naturvårdsbränning. Exempel på det kan vara att skapa substrat för bevarande av skalbaggsarter på tall där bränning bedöms som ej genomförbart inom kritiskt tidsspann.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Genom bildandet av naturreservatet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antal ekosystemtjänster påverkas. Skyddandet av Grövelnäset från skogsbruk och andra åtgärder säkerställer bevarandet av den biologiska mångfalden i området, vilket är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Utöver detta ökas exempelvis möjligheterna för området att utgöra ett mål för friluftsliv och turism; att påverka det lokala mikroklimatet gynnsamt; samt att reglera vattenflöden och rena vatten. Naturreservatets bildande har också negativa följder för några ekosystemtjänster, t.ex. möjligheten för området att leverera virke och andra råmaterial.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen att Grövelnäset ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för

insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Vattendragen i naturreservatet omfattas av strandskyddet. Inom 100 meter från vattendragets kant är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller ändra de som redan finns, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer, uppföra andra anläggningar eller anordningar som strider mot strandskyddets syfte samt utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurlivet. För att få tillåtelse att utföra en förbjuden åtgärd kan det förutom dispens från reservatsföreskrifterna även krävas dispens från strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 13–15 §§ miljöbalken.

All verksamhet som kan komma att ”väsentligt ändra naturmiljön”, och inte är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt andra bestämmelser i miljöbalken, är samrådspliktig enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

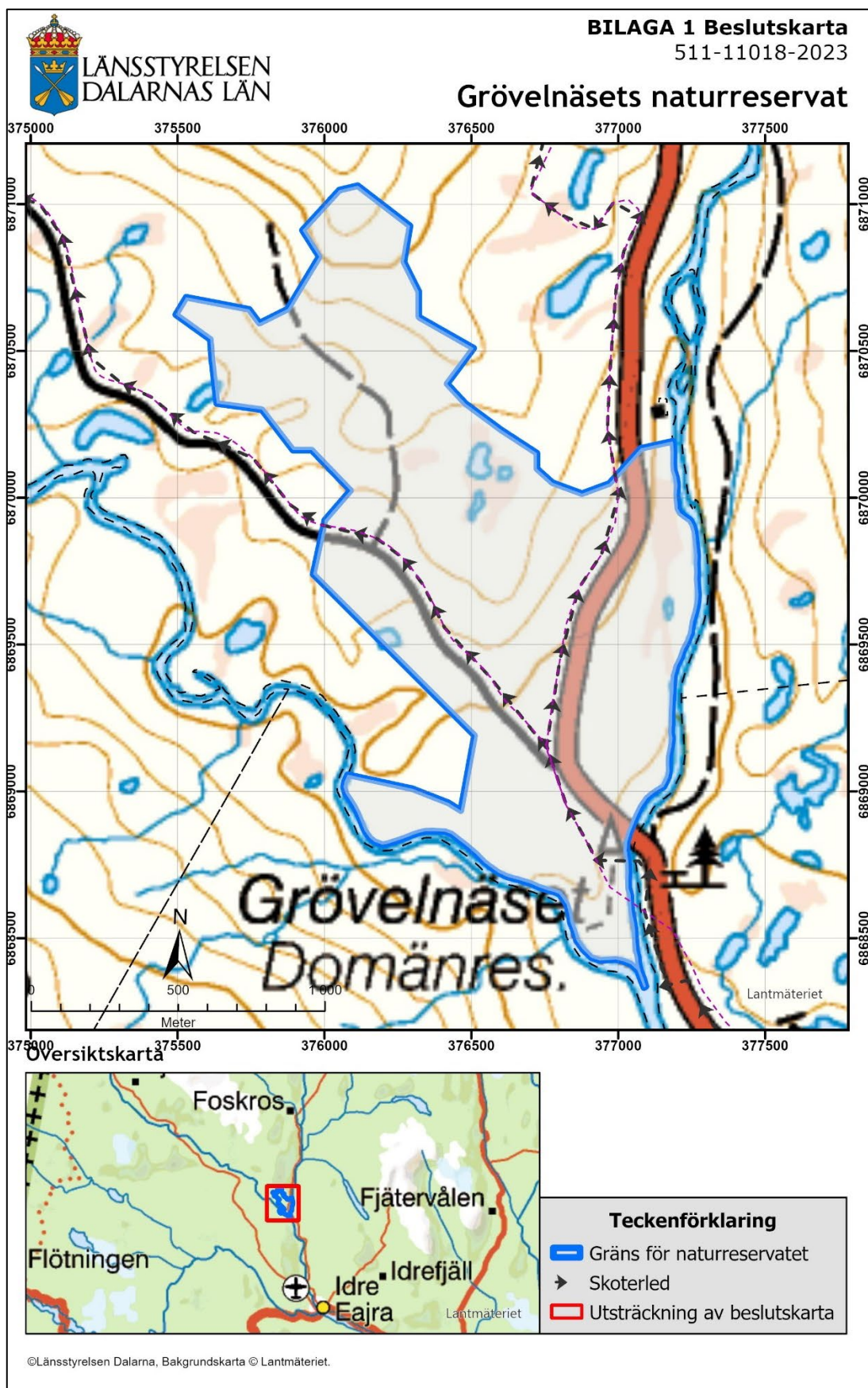
Beslutet kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 4.

Detta beslut har fattats av landshövding Helena Höij. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, planhandläggare Isak Jakobsson, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturvårdshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Skötselkarta
Bilaga 3	Skötselplan
Bilaga 4	Överklagningsinformation

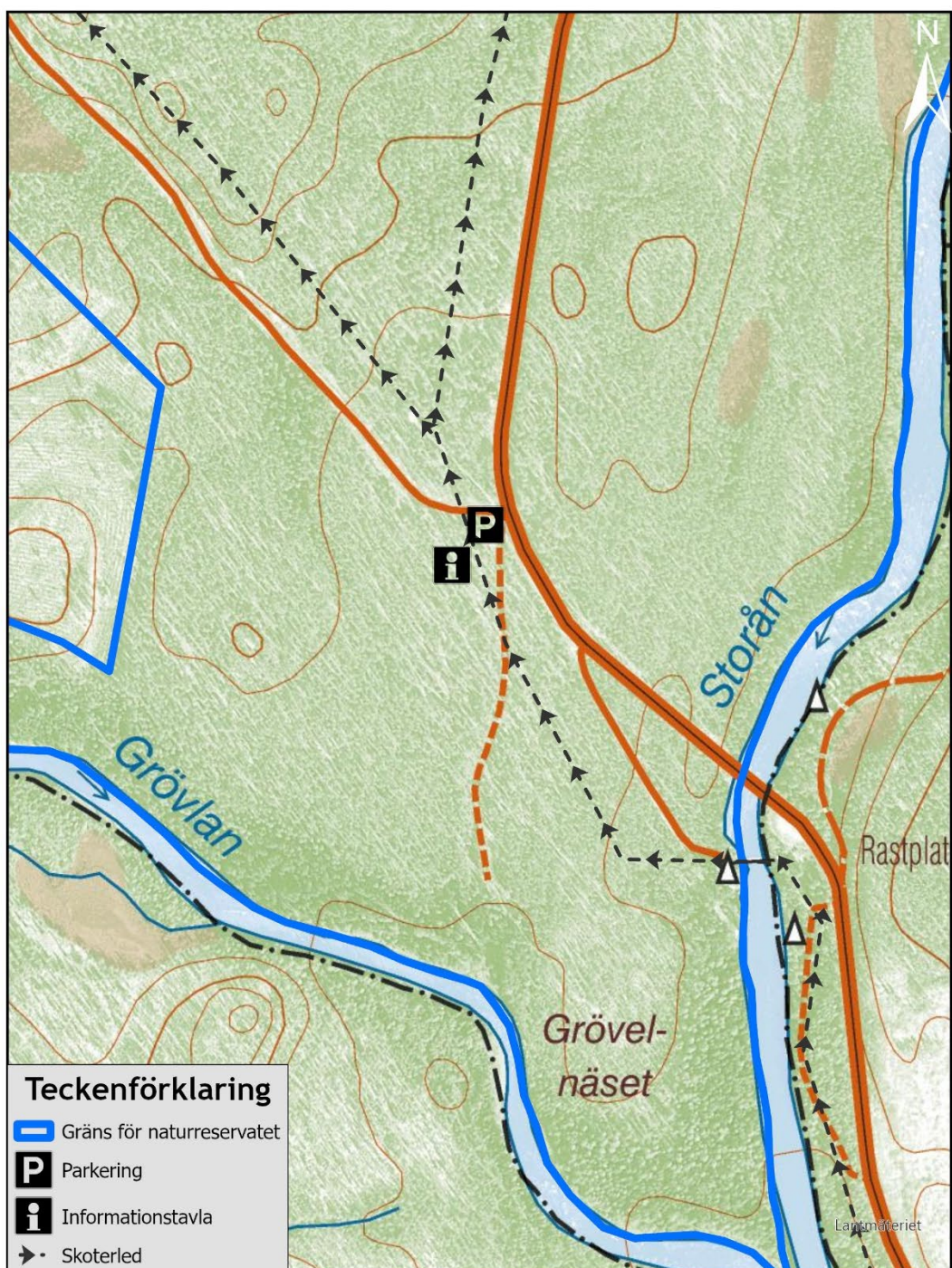

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

BILAGA 2: SKÖTSELKARTA
511-1118-2023

Skötselkarta Grövelnäsets naturreservat

0 250 500
Meter

Skötselplan för Grövelnäsets naturreservat

Denna skötselplan har upprättats av Länsstyrelsen enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Storåns och Grövlans sammanflöde samt goliatmusseron.
Samtliga foton i skötselplanen: Lennart Bratt, Länsstyrelsen

Innehållsförteckning

Skötselplan för Grövelnäsens naturreservat	1
Beskrivningsdel.....	3
Markslag i hektar*	3
Beskrivning av området.....	4
Geovetenskap.....	4
Biologi	6
Kulturhistoria	13
Rennäring	13
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	13
Infrastruktur	13
Källförteckning	13
Plandel	15
Syfte med naturreservatet.....	15
Prioritering mellan bevarandevärden	15
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	15
Skötselområde 1: Brandpräglad barrskog.....	16
Skötselområde 2: Särskilt skyddsvärda arter.....	19
Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar	21
Skötselområde 4: Flottledsåterställning	25
Jakt och fiske.....	25
Dokumentation och uppföljning	25
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	26

Beskrivningsdel

Administrativa data	
Namn	Grövelnäset
Kommun	Älvdalen
NVR id	2061481
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Rättigheter	Skoterled enl. avtal med Sveaskog Renbetsrätt
Bebyggelser och anläggningar	Slogbod och dass vid Storån, skoterled
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Markslag i hektar*

Markslag	Areal (ha)
Tallskog	149,4
Granskog	13,5
Barrblandskog	5,0
Barrsumpskog	2,9
Lövblandad barrskog	2,4
Triviallövskog	0,1
Lövsumpskog	2,5
Impediment	5,3
Exploaterad mark	5,0
Våtmark	5,0
Vatten	2,7
Totalt	193,8

* Uppdelning enligt Nationellt marktäckedata, Naturvårdsverket.

Beskrivning av området

Geovetenskap

Naturreservatet sträcker sig från ca 485 meter över havet vid sammanflödet mellan Storån och Grövlan upp till ca 565 m ö h i de översta delarna i norr.

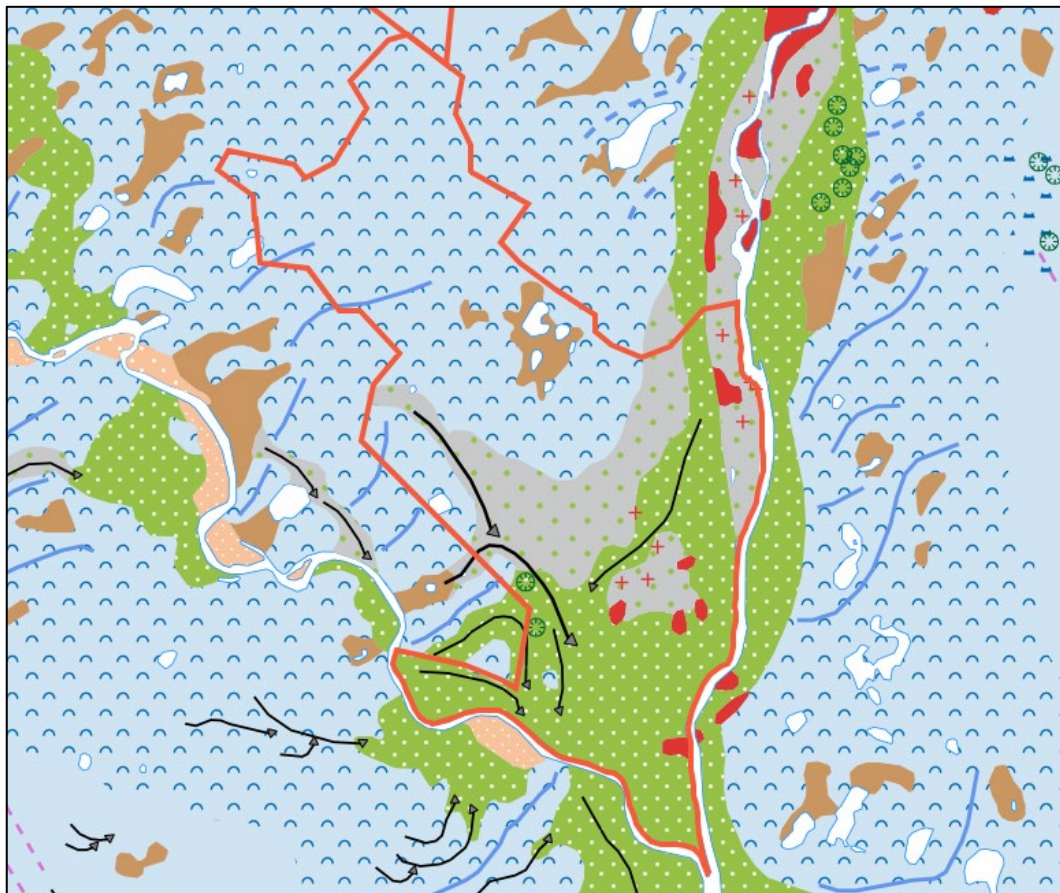
Berggrunden inom naturreservatet utgörs av dalasandsten (dalakvartsit). Omedelbart norr om reservatet ligger fjällkedjans yttersta kant, den så kallade glinten. Bergarten här är av kambrisk ålder och består av olika sandstenar eller skiffrar, och är känd för att på vissa platser innehålla kalk och ge upphov till artrikare växtlighet. Strax sydost om området finns en yta med diabas som även den kan påverka växtligheten gynnsamt.

Jordarten i områdets övre delar är morän, medan betydande delar längs åarna upptas av sandiga eller grusiga sediment. Särskilt längs Storån tycks betydande flöden under isavsmältningen ha orsakat både erosionsformer längs dalsidorna och ackumulationsformer i dalbotten.

Ett antal isälvsrännor och några dödisgropar har påvisats inom sedimentområdet. Moränen är kullig, och nära Grövlan delvis orienterad som ryggar i sydväst-nordostlig riktning. Detta har tolkats som så kallad rogenmorän av Soyez (1971).

Bergskär och block av diabas i skogen nära Storån

Jordartskarta över området

■ Isälvssediment	⊗ Dödisgrop
■ Morän	+ Berg
■ Isälvseroderat område	— Moränrygg,
■ Berg	➤ Isälvsränna,
■ Torv	

Den naturgeografiska regionen är 33g, Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område.

Biologi

Vegetation och flora

Naturreservatet domineras helt av tallskog av lavristyp. Kraftigt avvikande är dels Grövelnäsets ytterdelar, skogen längs åarna samt i den branta slänt som finns mellan landsvägen och Storån i norr. I dessa områden finns mycket reslig, tät granskog med sparsamt fältskikt och frodigt bottenskikt av skogsmossor.

Våtmarker återfinns i några sänkor öster om landsvägen samt i anslutning till tjärnarna. Sänkornas våtmarker har en ganska ovanlig utformning med bitvis stora dy- och järnockrafyllda ytor där bland annat dytåg växter. Runt tjärnarna finns gungflyn med fattig kärrvegetation.

Längs åarnas stränder är växtligheten frodig och artrik med exempelvis vänderot, kvanne, vitmåra, ängsvädd och grönvide.

Bland kärlväxterna är den rika förekomsten av mosippa anmärkningsvärd. De märkliga källflödena i granskogen mellan Storån och landsvägen hyser ögonpyrola, hässlebrodd, fjälldunört och spindelblomster.

Botaniskt är förstås området synnerligen artrika och speciella svampförekomst det främsta intresset. Flertalet av sandtallskogens skyddsvärda arter påträffas, vilket kan ses i den artlista som följer i förteckningen under "Värdefulla arter" nedan.

Sannolikt betingas marksvamprikedomen och de talrika förekomsterna av mosippa av en lyckosam kombination av gynnsamma faktorer. De sandiga-grusiga sedimenten har ett inslag av diabasblock som bidrar till viss kalkpåverkan. Skogen är visserligen starkt påverkad, men ett kontinuerligt trädskikt har hela tiden funnits. Till detta kommer en kraftig inverkan av renarnas bete och tramp som torde vara av godo, inte minst för fruktkropps-bildningen.

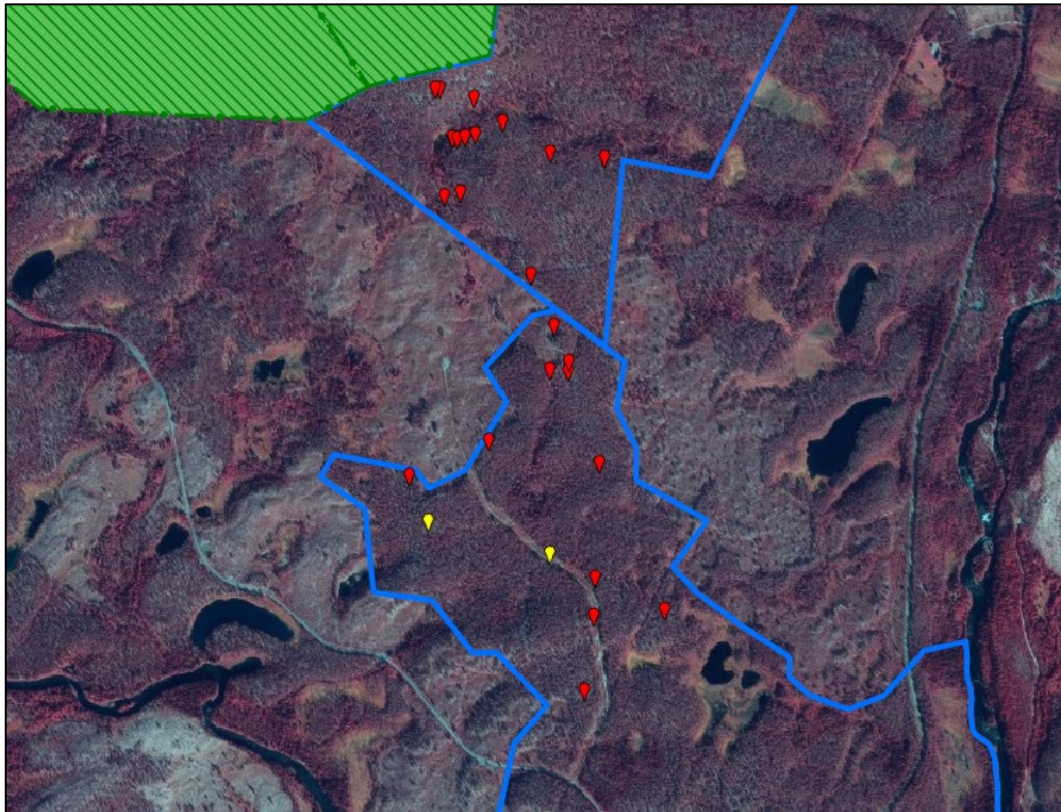
Skogstillstånd

Skogen har förstås, med tanke på närheten till flottningsvattendrag, varit brukad sedan länge. Ett lustigt undantag tycks dock själva Grövelnäset vara med dess uråldriga granar och tallar. Uppenbart uppskattat för dess skönhet avsattes detta bestånd som Domänreservat 1946.

Merparten av skogen har en medelbeståndsålder kring 150–200 år, men innehåller i varierande grad betydligt äldre trädindivider. Något yngre är skogen mellan landsvägen och Storån, liksom på den märkliga slätten som angränsar till det forna Domänreservatet.

Fauna

Områdets ”högre” fauna är inte närmare dokumenterad, men torde vara den för traktens tallskogar typiska. Den vedlevande faunan har studerats inom ramen för ”Åtgärdsprogram för skalbaggar på nydöd tallved och äldre död tallved” av Hedgren (2017). De övre delarna av reservatet samt angränsande delar av Nadden befanns vara unika för trakten och mycket skyddsvärda.

Förekomster av reliktböck (röd symbol) och Cholodkovskys bastbagge (gul) noterade av Olof Hedgren 2016. Längst upp Långfjällets naturreservat, däremellan Naddens blivande naturreservat.

Limniska naturmiljöer

Reservatet inramas av två större vattendrag, men dessa ligger utanför avgränsningen och behandlas därför inte här. Inom reservatet finns några mindre tjärnar. Dräneringen sker främst underjordiskt tack vare de grova jordarterna. Kortare tider vid snösmältning och kraftiga regn uppstår temporära vattenförande bäckar.

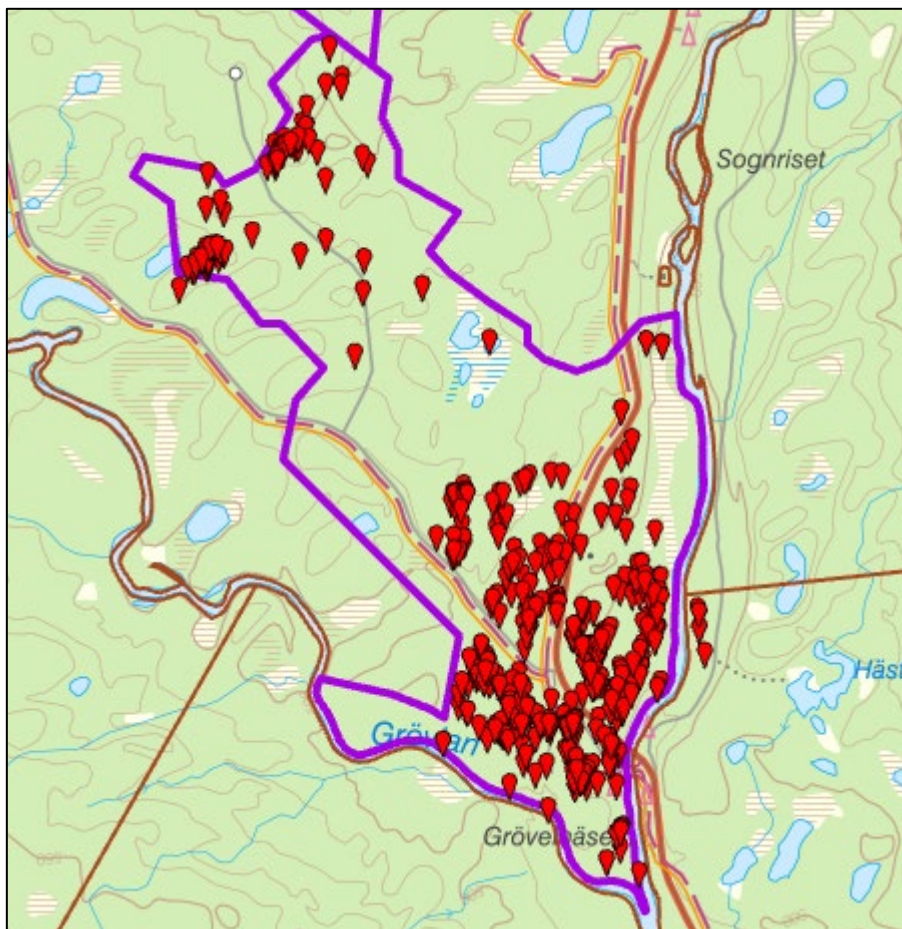
Vy över en namnlös tjärn centralt i reservatet.

Värdefulla arter

Vid inventering och fältbesök i området har flera värdefulla arter noterats. I listan nedan presenteras de arter som är upptagna på rödlistan, signalarter enligt Skogsstyrelsen (S), omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv (N2000), ingår i ett åtgärdsprogram för skyddade arter (ÅGP) eller är fridlysta (§). Hotkategorierna i rödlistan är akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU), nära hotad (NT) och kunskapsbrist (DD).

Inom reservatet har inte mindre än 660 (!) fyndnoteringar av rödlistade arter gjorts. De fördelar sig på artgrupper enligt följande:

Däggdjur	2
Fåglar	2
Skalbaggar	17
Kärlväxter	25
Mossor	2
Lavar	34
Svampar	579

Fördelningen inom området av registrerade artnoteringar. Sannolikt har det mellersta partiet med få noteringar inte besökts lika frekvent.

Organismgrupp	EN	VU	NT	NA	LC	Totalsumma
Däggdjur			2			2
Fåglar					3	3
Kärlväxter	13		1		11	25
Lavar			24		10	34
Mossor			1			1
Skalbaggar		2	14			16
Storsvampar	2	129	308	1	139	579
Totalsumma	15	131	350	1	163	660

Antal noterade förekomster fördelat på organismgrupp och rödlistekategori.

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen. N2000 = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv. ÅGP = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter. § = Arten är fridlyst.

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU = Sårbar, NT = Nära hotad, DD = Kunskapsbrist, NA = Ej tillämplig (systematiskt oklar).

Svampar

Latinskt namn	Namn	Hotkate- gori	S	N2000	ÅGP	§
Anthoporia albobrunnea	fläckporing	VU				
Bankera fuligineoalba	talltaggsvamp	NT				
Boletopsis grisea	tallgråticka	VU				
Chaetodermella luna	vitplätt	NT				
Cortinarius percomis	kryddspindling	LC	S			
Cortinarius pinophilus	vaxspindling	NT				
Fuscoporia viticola	vedticka	LC	S			
Hydnellum aurantiacum	orange taggsvamp	NT				
Hydnellum caeruleum	blå taggsvamp	NT				
Hydnellum concrescens	zontaggsvamp	LC	S			
Hydnellum ferrugineum	dropptaggsvamp	LC	S			
Hydnellum gracilipes	smalfotad taggsvamp	VU				
Hydnellum peckii	skarp dropptaggsvamp	LC	S			
Hydnellum scabrosum	skrovlig taggsvamp	NT			Ja	
Hygrophorus karstenii	äggvaxskivling	NT				
Lactarius musteus	tallrisk	NT				
Lactarius scrobiculatus	svavelrisk	LC	S			
Leptoporus mollis/erubescens	kötticka	NA				
Neoantrodia infirma	urskogsporing	EN				
Neoantrodia primaeva	urskogsticka	EN				
Odonticum romellii	nordtagg	NT				

Phellinidium ferrugineofusum	ullticka	NT	
Phellodon secretus	taigataggsvamp	VU	
Phellopilus nigrolimitatus	gränsticka	NT	
Phlebia centrifuga	rynkskinn	VU	
Porodaedalea chrysoloma	granticka	NT	
Porodaedalea pini	tallticka	NT	
Pseudographis pinicola	gammelgransskål	NT	
Pseudomerulius aureus	gullgröppa	LC	S
Ramaria eosanguinea	tallfingersvamp	LC	S
Rhodofomes roseus	rosenticka	NT	
Sarcodon imbricatus s.str.	fjällig taggsvamp s.str.	LC	S
Sarcodon squamosus	motaggsvamp	NT	
Sidera lenis	gräddporing	VU	
Stereopsis vitellina	spadskinn	VU	
Tricholoma matsutake	goliatmusseron	VU	
Tricholoma roseoacereum	tallmusseron	VU	

Lavar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	§
Alectoria sarmentosa	garnlav	NT	S			
Cladonia parasitica	dvärgbägarlav	NT				
Hertelidea botryosa	vedskivlav	NT				
Leptogium saturninum	skinnlav	LC	S			
Letharia vulpina	Varglav	NT				
Lobaria pulmonaria	lunglav	NT				
Lobaria scrobiculata	skrovellav	NT				
Nephroma bellum	stuplav					
Nephroma resupinatum	luddlav	LC	S			

Parmeliella triptophylla	korallblylav	LC	S
Ramboldia elabens	vedflamlav	NT	

Mossor

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	\$
Crossocalyx hellerianus	vedtrappmossa	NT				

Kärlväxter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	\$
Hypochaeris maculata	slåtterfibbla	NT				
Lycopodium annotinum	revlummer	LC		Ja		
Lycopodium complanatum	plattlummer	LC		Ja		Ja
Moneses uniflora	ögonpyrola	LC	Ja			
Neottia cordata	spindelblomster	LC				Ja
Pulsatilla vernalis	mosippa	EN		Ja	Ja	Ja

Insekter

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	\$
Carphoborus cholodkovskyi	Cholodkovskys bastborre	NT			Ja	
Nothorhina muricata	Reliktbock	NT				
Danosoma conspersum	smal trollknäppare	VU				
Dermestes palmi	urskogsänger	VU				
Ips acuminatus	skarptandad barkborre	NT				

Fåglar

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	\$
Tetrao urogallus	tjäder	LC		Ja		

Däggdjur

Latinskt namn	Namn	Hotkategori	S	N2000	ÅGP	\$
Lutra lutra	utter	NT		Ja	Ja	Ja

Kulturhistoria

Vägen Idre – Foskros hade förr ett betydligt mer slingrande lopp, vilket kan ses som rester i skogen här och var. Dessutom var broläget över Storån en bit längre nedströms nuvarande bro. Här fanns också en kronstuga (?) invid bron och ån. Endast murstocken återstår av denna.

Vid Grövlan finns rester av ett virkesavlägg som sannolikt användes fram till dess flottningen upphörde. Såväl Storån som Grövlan var i bruk för flottning från förra sekelskiftet fram till slutat av 60-talet. Skogsvägen längs Grövlans östsida torde ha anlagts tidigt 70-tal. Några registrerade fornlämningar eller andra kulturhistoriska lämningar finns inte.

Rennäring

Grövelnäset ingår i sin helhet i Idre Nya samebys åretruntland som har Grövlan som yttergräns åt sydväst. En flyttled i nord-sydlig riktning går genom området och vidare längs sluttningen mellan Långfjällets naturreservat och Storån. Området är kraftigt renbetat vilket har en gynnsam inverkan på områdets naturvärden.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Jakträtten tillhör markägaren Sveaskog. Området ingår i Särna-Idre Älgskötselområde. Området omfattas av kungabrev rörande särskilda rättigheter för samerna att bedriva jakt.

Vattenområdet i åarna ägs av Särna-Idre Besparingsskogar. Fisket upplåts till allmänheten genom Särna-Idre Fiskevårdsområde.

Infrastruktur

Genom reservatet går allmän väg 1057. Skogsbilvägarna förvaltas av Sveaskog. Kraftledningar saknas, men en övergiven kraftledningsgata med stolprester går tvärs genom reservatet.

Källförteckning

- Hedgren, O. 2017: Skalbaggas på tallved. Inventering i Dalarna 2015-2016. Länsstyrelsen Dalarna, rapport 2017:06.
- Hellstrand, G. 1980: Flottningen i Dalälven. Dalarnas Museum.
- Nitare, J. 2006: Åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar. Naturvårdsverket. Rapport 5609.
- Soyez, D. 1971: Geomorfologisk kartering av nordvästra Dalarna. Stockholms universitet, Naturgeografiska institutionen.

Den till synes triviala tallskogen nära landsvägen. Under ytan döljer sig ett myller av svampmycel av de mest skiftande arter som vissa år fyller markytan med fruktkroppar.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som i huvudsak är brandpräglade, och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt.
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall.
- mekaniska åtgärder genomförs för att tillskapa död ved, grova och gamla träd, kådimpregnerade träd och luckor i skogen samt för att reducera gran i de fall naturvårdsbränning inte kan genomföras av tekniska skäl eller inom rimlig tid.
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya leder och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i 3 skötselområden:

1. Brandpräglad barrskog
2. Särskilt skyddsvärda arter
3. Friluftsliv och anläggningar
4. Flottledsåterställning

Skötselområde 1: Brandpräglad barrskog

Beskrivning

Området i dess helhet är starkt påverkat av brand i äldre tider. Smärre områden längs åarna är dock grandominerade och bör därför undantas vid naturvårdsbränning. Detta gäller exempelvis det forna Domänreservatet samt zoner kring våtmarkerna och längs stränderna.

Grövelnäsens Domänreservat samt det gamla vägsystemet enligt ekonomiska kartbladet från 1978.

Den brandpräglade tallskogen skiftar till sin karaktär beroende på läget i terrängen. Det flackare sedimentområdet i de nedre delarna är främst värdefullt för den exceptionella rikedom av marksvampar samt ett flertal vitala mosippeförekomster. Uppåt, åt norr, vidtar moränterrängen och

värdena är här mer knutna till det rika utbudet av död ved som ger upphov till skyddsvärd skalbaggsfauna och rika vedsvampsförekomster.

Oavsett vilken av dessa tallskogstyper som berörs är brand den faktor som i första hand bör användas som skötselmetod. Reservatsföreskrifterna öppnar dock för att i vissa lägen använda alternativa skötselmetoder. Tallskogen är till synes tämligen stabil i och med att gran i stort sett saknas i merparten av skogen. Skötselåtgärder kan därför inte ses som brådsäkande annat än möjligen för att åstadkomma ett kontinuerligt utbud av strukturer för den krävande skalbaggsfaunan.

Bevarandemål

Områdets struktur och sammansättning är tydligt påverkat av brand och branden har en roll i områdets utveckling. Områdets gammeltallar gynnas vid brand och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. I perioder efter brand/bränning är området öppet och präglat av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier är området mer slutet. Den särpräglade och skyddsvärda insektsfaunan och fungan fortlever i livskraftiga populationer.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Naturvårdsbränning med en bränningsinriktning som strävar efter att åstadkomma en föryngring av tallbeståndet, skapa brandljud i klenare tallar samt i stort sett låta de gamla tallarna överleva branden.

Löpande skötsel

Återkommande bränning med intervall som är naturliga för trakten, dvs i storleksordningen vart femtionde år.

I mindre omfattning, t.ex. när naturvårdsbränning inte kan genomföras inom rimlig tid, kan åtgärder vidtas för att erhålla eller bevara strukturer som brand annars skapar, exempelvis talldominans, skadade och långsamt döende träd, död ved, luckighet och solbelysta gamla träd. Detta kan ske t.ex. genom att granar dödas stående eller fälls och att enstaka tallar skadas genom barkfläkning eller ringbarkning, alternativt fälls. Sådana åtgärder görs så att ett en naturskogsartad struktur utvecklas och bibehålls.

Domänreservatet

Från Grövelnäsets domänreservat.

Själva Grövelnäset avviker kraftigt från övriga delar av reservatet. Här finns en mycket högvuxen granskog med inslag av grova tallar. Området är uppenbarligen trivsamt för renarna att uppehålla sig i - hit samlade av de sammanflytande åarna - vilket märks på de otaliga stigarna i skogen. Inslaget av gamla grova aspar har tyvärr nästan försvunnit i och med bävrarnas framfart. I stort bör området få utvecklas fritt, men det bör undersökas om vissa särskilt värdefulla trädindivider ska friställas så att de kan fortleva och tillväxa, något som medges i föreskrifterna.

Kulturlämningar i området

I det fall naturvårdsbränningar kan komma att beröra kulturlämningar är det viktigt att bränning utförs så försiktigt att stenar inte spräcks, att arkeologiska föremål inte tar skada genom fallande träd eller att humuslager inte helt bränns bort, med åtföljande risk för skador på lämningen.

Naturvårdsbränning och liknande åtgärder (till exempel att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt skada) som ska utföras på eller vid fornlämningar/ fornlämningsområden kan kräva tillstånd.

Gammal brandskadad tall intill en våtmark.

Skötselområde 2: Särskilt skyddsvärda arter

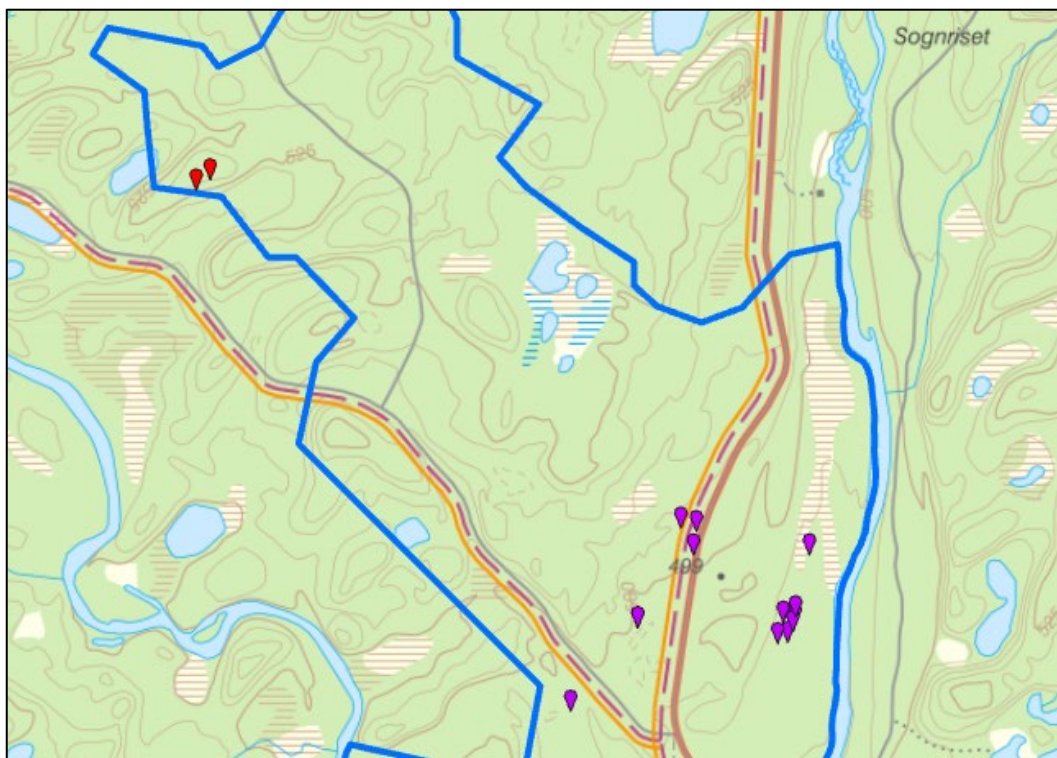
Beskrivning

Naturreservatet hyser tre arter, mosippa samt två vedsvamparter, som bedöms vara starkt hotade (EN) enligt senaste rödlistan. Svamparna är urskogsticka och urskogsporing som båda noterades under Sveaskogs vedsvampinventering 2014.

Urskogsticken är en vednedbrytande brunrötare som växer på lågor och högstubbar av tall, ofta på bränd ved och på träd av grova dimensioner. Den förekommer enbart i gamla naturskogsartade barrskogsbestånd på torrare mark och med dominans för tall. Arten gynnas troligen av skogsbrand.

Urskogsporingen är en vednedbrytare som växer på lågor av barrträd, företrädesvis tall, mer sällan gran. Den är hittills bara påträffad i äldre skogsbestånd med tydlig naturskogskaraktär. Arten är förmodligen gynnad av brand. Den uppträder som regel bara på någon enstaka till ett par lågor på varje lokal. (SLU Artfakta).

Mosippa har minskat kraftigt i landet, men har i just dessa trakter starka populationer, inte minst inom reservatet.

Förekomster av mosippa (lila) och urskogsticken/urskogsporing (rött).

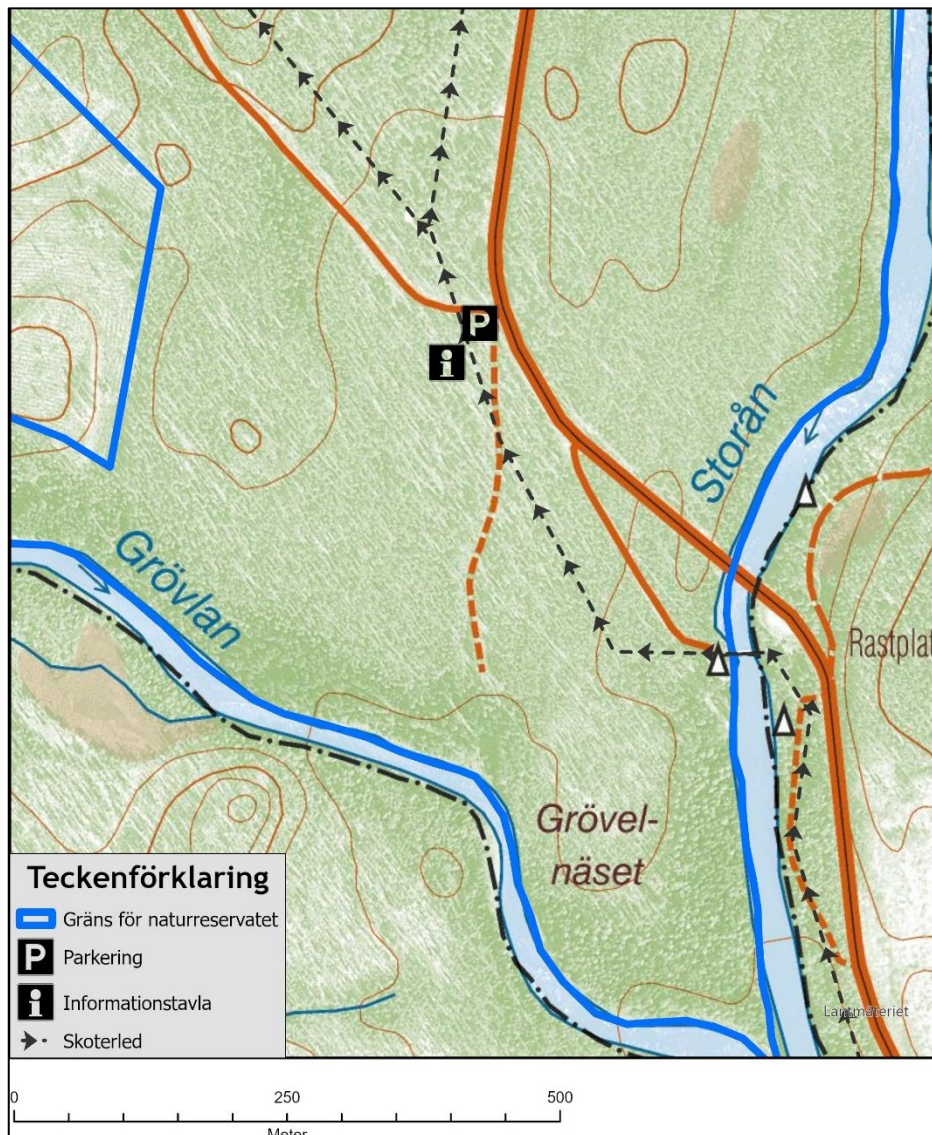
Bevarandemål

Arterna ska ha möjlighet att leva kvar i livskraftiga populationer i området. Lämpliga habitat och substrat ska finnas i reservatet.

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning med lämpliga intervall och i erforderlig omfattning. Mosippans populationsutveckling bör följas med glesa intervall, förslagsvis vart 5-10 år, eller i samband med naturvårdsbränning.

Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Anläggningar i reservatet. Triangeln markerar platsen för sloboden och dasset.

Beskrivning

Grövelnäs är ett omtyckt område för fiskare och allmänt naturintresserad friluftslivsidkande allmänhet att vistas i, och då främst längs vattendragen. Vintertid finns två välfrekventerade skoterleder i området. Området är således väldigt lättillgängligt, åtminstone vad gäller de delar som ligger i landsvägens närhet. Endast enklare åtgärder föreslås utöver skötsel av befintliga anläggningar.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informationstavlor i anslutning till området och via länsstyrelsens hemsida.

Befintliga anläggningar är välskötta och underhållna.

Skötselåtgärder

Skoterled

Vid ledkorset intill landsvägen

Skoterlederna förvaltas och bekostas av SOND (SnöskoterOmråde Norra Dalarna), vilket även gäller den bro som leder över Storån. Underhållet ligger på Idrefjällens SSK (SnöSkoterKlubb). Föreskrifterna medger att lederna får underhållas genom avlägsnande av sly, nedhängande grenar och nedfallna träd. Avlägsnade grenar och stammar bör placeras i skogen intill leden.

Rastplats

Rastplatsen, som ligger mycket vackert intill Storån, har såvitt kunnat utrönas anlagts av kommunen som också ansvarar för de anläggningar som

finns vid Storån. Skötseln är för närvarande utlagd på Idre sameby. Skriftligt avtal med markägaren tycks saknas.

Nuvarande hantering och ansvarsfördelning tycks fungera bra. Några förändringar i samband med reservatsbildningen föreslås inte.

Slogboden med bron för skoterleden i bakgrunden.

Det enkla dasset intill rastplatsen.

Murstocken, som står kvar efter den forna stugan.

Parkering och info

Lämpligt läge för en enkel parkeringsplats (vid bilen).

Besökarna till reservatet kommer sannolikt att bli få, varför inga särskilda åtgärder föreslås för friluftslivet. En enkel parkering med infotavla kan placeras på den ficka som finns vid skogsbilvägen enligt skötselkartan och bilden ovan. Man är då på behörigt avstånd från den allmänna vägen. Parkeringsytan kan vid behov enkelt utökas om några småträd och någon sten tas undan.

Skötselområde 4: Flottledsåterställning

Beskrivning och skötselåtgärder

Såväl Storån som Grövlan är påtagligt flottledsrensade. Grövlans behov av återställning beskrivs som stort i Länsstyrelsens rapport 2012:2 "Åtgärdsplan för flottledsrensade vattendrag i Dalarnas län". Åarna ingår inte i reservatet, men väl strandområdena, varför återställningsåtgärder som berör reservatet kan bli aktuella. Varsam utforsling av upplagda stenar bör vara ett exempel på en förvaltningsåtgärd som gynnar både strandmiljön och vattendragen.

Jakt och fiske

Fisket inskränks inte i naturreservatet. Vilka arter som får jagas regleras inte i föreskrifterna, endast detaljer i hur jakten får utövas (t.ex. passens utformning).

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan bör göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och bör ge vägledning om huruvida ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med enheten för naturskydd vid Länsstyrelsen. Förvaltaren ansvarar även för att följa upp övriga genomförda skötselåtgärder.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen eller andra fältundersökningar indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Webbplats		Engångsåtgärd, ajourhållning vid behov
2	Naturvårdsbränning	Skötselområde 1	Återkommande
3	Uppföljning av mosippa	Skötselområde 1	Vart 5-10 år

Bilaga

Protokoll rörande Grövelnäsens domänreservat.

W-011-DR. Grövelnåset - Hedemora skogsförvaltning

W-011-DR. GRÖVELNÅSET

(Areal: 4 ha)

Äldre information

Reservatet bildades den 23 oktober 1946 å kronoparken Grövelnåset, skifte III i Idre revir, utgörande avdelning 60 enligt 1938 års skogskarta. Beslut nr S.II:450.

Reservatet besiktigades nästan två år senare, den 5 juli 1948, av f d byråchefen F. Aminoff och jägmästaren G. Hilde. Här följer besiktningsskildringen i sin helhet:

”Området är beläget på ett näs, omedelbart norr om den punkt där Grövelån faller ut i Storån intill landsvägen Idre-Foskros. Det innehåller i areal 4,0 hektar.

Skogsmarken och ståndskogen.

I sitt förslag år 1946 om fredande av detta område anförde vederbörande jägmästare, att det vore bevuxet med ett ”växligt blandbestånd med stor kubikmassa” samt att det hade ”ett vackert läge”.

Jordmånen bildas av älsandsavlagringar å underlag av sandsten, påverkad av förekomst av diabas. Boniteten är 4 - 6 m3sk. Skogstypen är väsentligen en frisk Dryopteristyp bevuxen med 0,7 gran och 0,3 tall. Inom mindre partier, särskilt i områdets södra del, är marken närmast att hänföras till blåbärs-ristyp. Beståndet är rätt växlande i fråga om ålder, från omkring 80-100 år och däröver med yngre förnyingsgrupper av gran. Äldre tallar, stundom av nästan sörländsk typ, förekomma gruppvis eller enstaka i granbestånden. Särskilt granen företer en mycket god, långvuxen, relativt växtkraftig och för dessa trakter mera ovanlig typ. Detta till arealen jämförelsevis ringa område är av särskilt intresse, beläget som det är å bördig mark mot nämnda åar i öster, söder och väster samt i norr nedanför en tallhed av låg bonitet å sandstensformation. Å 1938 års skogskarta anges området hålla ett förråd av 300 m3sk per hektar. Sannolikt skulle en provyta inom de bästa delarna av beståndet uppvisa ännu högre förråd.

Å dryopterismarken åro de vanliga *Hylocomia* jämte *Dryopteris linnaeana* ledväxter. I övrigt anträffades där enstaka-strödda *Solidago virgaurea*, *Linnaea borealis*, *Scabiosa succisa*, *Melampyrum silvaticum*, *Geranium silvaticum*, *Chamaenerium angustifolium*, *Majanthemum bifolium* och - nere vid åstranden - *Convallaria majalis*. I buskskiktet ingå *Salix caprea* och *phylicifolia* samt *pubescens*.

Å den blåbärsrika marken är *Vaccinium myrtillus* ledväxt i någon blandning med *Vaccinium vitis idaea*.

Syftet med fridlysningen är att bevara ett vackert beläget och för allmänheten lätt tillgängligt område, vilket främst karakteriseras av förekomsten av medelålders, delvis äldre gran av växtlig, ...typ å bördig mark - ett i viss mån parkartat område, som i anmärkningsvärt hög grad skiljer sig från skogarna i gemen i övre Dalarna.

Behandling. Skogen bör med lämpliga mellanrum varsamt och med ... genomhuggas med uttag av vindfällda, torra och starkt torkande träd samt av stammar som hindra utvecklingsdugliga äldre träd att växa ut till största möjliga dimensioner. Behandlingen bör inriktas på skapandet av en vacker skogspark med de mäktiga ... som läget och markens bördighet medgiva.” (Beträffande de ställen med ... i ovanstående text beror dessa på att enstaka ord tyvärr inte gick att uttyda i protokollet varför de ersattes med tre

W-011-DR. Grövelnåset - Hedemora skogsförvaltning

punkter. Textens sammanhang och den idéhistoriska innebörden framgår dock tydligt ändå.)

Reservatet är omnämnt i Naturvårdsprogram för Kopparbergs län, utgivet 1988 av länsstyrelsen.

Fältbesök 1996

Reservatet är beläget på ett näs där Storån och Grövlan flyter samman. Skogen är grandominerad med inslag av tall. I den norra delen är beståndet nästan parkartat med höga kvistrena granar samt en del tallöverståndare. Spåren av stubbar efter gallring och röjning är tydliga. Längre ut på näset är skogsstrukturen mer ostädad, med bivis måttligt med lågor samt granunderväxt av varierande täthet. Dock finns stubbar även här. Flera av tallarna har ett långt övervallat brandljud.

I den norra delen finns färskare spår av bäver - "Billy" har nogsamt skördat lövträden närmast vattnet. Fältvegetationen domineras av ekbräken och ekorrbar, således lågörttyp. Att, som det står i den äldre informationen, boniteten avviker från omgivningen syns också på de förhållandevis resliga granarna. I bottenskiktet härskar en mjuk mossmatta med huvudsakligen husmossa. Längs vattnet förekommer älvstrandsvegetation med videsnår, en smal lövbård samt i fältskiktet bl a ymnigt med kärrviol och vänderot i översvämningsszonen.

Övrigt

Reservatet är välbesökt, främst av fiskare. De norra delarna är tämligen slitna och det finns tydliga spår efter tältare. Björkarna är hårt skattade på näver o s v. Det löper ett par smala men vältrampade stigar genom reservatet, längs vilka det är behagligt att gå, särskilt i den parkartade, pelarsalslika delen. Reservatet är inte av urskogstyp men har andra kvalitéer, såsom ett högt rekreativt värde i anslutning till bra fiskevatten.

I den norra delen finns ett torrdass och en äldre husgrund med en kvarstående skorstensstock samt precis utanför reservatsgränsen ett vindskydd med eldplats och soptunnor.

På tre sidor omges reservatet av vatten och mot väster står oväxtlig ungskog.